

АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ

Факультет економіки, соціальних технологій та туризму

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

Виктор СУХОМЛИН

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ**

**для вступників, які вступають на навчання для здобуття
освітнього ступеня БАКАЛАВРА
за спеціальністю С4 Психологія**

Форма навчання: денна/заочна

Київ–2025

Програма фахового іспиту для вступників, які вступають на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю С4 Психологія

Розробники програми:

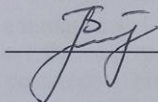
Бегеза Людмила Євгенівна, доктор психологічних наук, професор;
Бондар Світлана Сергіївна, доктор філософії у галузі психології;
Борець Олеся Анатоліївна, доктор філософії у галузі психології;
Житинська Марія Олександрівна, к. пед. наук, доцент.

Бегеза Л. Є., Бондар С.С., Борець О. А., Житинська М.О.
Програма фахового іспиту для вступників, які вступають на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю С4 Психологія. К.: АПСВТ, 2025. 25 с.

ЗАТВЕРДЖЕНО

протокол засідання кафедри психології № 10 від 18.03.2025

Завідувач кафедри

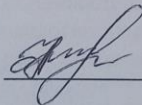

Людмила БЕГЕЗА

ПОГОДЖЕНО

протокол засідання приймальної комісії № 06 від 25.03.2025

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Надія ПИСАРЕНКО

© АПСВТ, 2025

© Л. С. Бегеза, С. С. Бондар,
О. А. Борець, М. О. Житинська

ЗМІСТ

Вступ	3
Критерії та структура оцінювання	5
Зміст програми вступного випробування	6
Орієнтовний перелік питань вступного випробування	18
Список рекомендованої літератури	21

ВСТУП

Програма вступного іспиту зі спеціальності С4 Психологія адресується майбутнім здобувачам-бакалаврам у відповідній галузі наук. Вона створена з урахуванням вимог та рекомендацій МОН України.

Мета вступного іспиту – виявлення рівня знань, умінь і навичок вступників.

До складання фахового іспиту з психології для отримання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ставляться такі вимоги:

1. Мати уявлення про психологічну науку і психологічне пізнання, його специфіку, рівні: про місце психології в системі класифікації наук; знати основні тенденції розвитку сучасної психології. Знати основні закони психології.

2. Знати об'єкт і предмет психологічного пізнання, історію розвитку уявлень про предмет психології, періодизацію становлення предмету психології.

3. Розбиратися в основних теоретико-методологічних проблемах сучасної психологічної науки, орієнтуватися і вміти аналізувати основні вітчизняні та зарубіжні підходи, теорії та концепції.

4. Розуміти проблему виникнення і розвитку психіки, її значення для психологічної науки. Вміти розкрити зв'язок психіки і мозку, знати етапи психічного розвитку в філогенезі, виникнення і історичний розвиток свідомості в психології.

5. Розбиратись і вміти аналізувати теорії особистості в психології, її активність, знати напрямки дослідження особистості, її індивідуально - психологічних особливостей.

6. Мати уявлення про психологію діяльності людини, основні підходи до її аналізу. Вміти розкривати зв'язок між діяльністю, свідомістю та особистістю.

7. Знати особливості, механізми і закономірності психічних процесів і функцій, їх взаємозв'язок фізіологічні механізми, методи дослідження.

8. Знати основні ознаки та етапи наукового експериментального дослідження. Знати методи психологічного дослідження, вимоги до них, вміти відрізняти психологічне дослідження від психологічного обстеження. Володіти способами

обробки дослідного матеріалу.

Вступний іспит зі спеціальності С4 Психологія приймається за програмою, що складаються з таких частин: вступ, критеріїв та структури оцінювання, змісту програми вступного випробування, орієнтовного переліку питань вступного випробування, списку рекомендованої літератури.

Вступні іспити проводяться в усній формі з використанням білетів. Білет вступного іспиту спеціальності С4 Психологія для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра складається з трьох питань у білеті.

Академічна доброчесність при складанні іспиту: очікується, що вступники під час процедури вступного випробування будуть представляти їхні знання та міркування. Списування, втручання у роботу інших вступників, отримання додаткової інформації за допомогою гаджетів тощо становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності під час процедури фахових випробувань є підставою для незарахування результатів приймальною комісією, незалежно від масштабів списування чи обману у будь-якій формі.

В умовах воєнного стану екзамен проводиться з використанням технологій дистанційного навчання.

КРИТЕРІЙ ТА СТРУКТУРА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання фахового іспиту проводиться в діапазоні від 100 до 200 балів:

180-200 балів (рівень D) – заслуговує вступник, який дав вичерпні відповіді на всі запропоновані питання, показав систематичні знання з поставлених питань, вміє аналізувати основні сучасні теоретичні та практичні проблеми в межах галузі знань, усвідомлює взаємозв'язок основних понять з профілем спеціальності, володіє відповідною термінологією.

135-179 балів (рівень B, C) – заслуговує вступник, який повністю розкрив запропоновані питання, виявив достатньо повні знання навчально-програмового матеріалу, орієнтується в сучасних теоретичних та практичних проблемах в межах галузі знань, вміє користуватись поняттями, але допускає неprincipiові помилки у викладенні матеріалу.

100-134 балів (рівень A) – ставиться вступникові, який виявив знання навчально-програмового матеріалу в обсязі достатньому для подальшого навчання, але допускає суттєві помилки у викладенні матеріалу, не володіє повною мірою понятійним апаратом.

0-99 балів – ставиться вступникові, який не має систематичних знань, викладає матеріал не послідовно, з порушенням логіки, допускає принципові помилки, що свідчать про обмеженість подальшого засвоєння навчального матеріалу.

Когнітивні рівні, необхідні для відповіді на запитання:

Рівень А – знання.

Рівень В – знання, розуміння.

Рівень С – знання, розуміння, застосування.

Рівень D – знання, розуміння, застосування, аналіз/синтез/оцінка

Мінімально допустима кількість балів, яка дозволяє скласти вступний іспит – **100**.

Особи, які отримали менш ніж 100 балів, позбавляються права на участь у конкурсному відборі.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Визначення психології як науки: об'єкт та предмет вивчення. Розмежування наукової та побутової психології. Історія психологічних вчень: вчення про душу вчення про свідомість, наука про поведінку, наука про закономірності розвитку психіки. Поняття про психіку, основні функції. Основні форми прояви психіки: психічні процеси, психічні стани психічні властивості та їх види.

Загальна психологія в системі наук. Структура сучасної психології. Галузі психології з критеріями конкретної діяльності, розвитку та взаємодії особистості та суспільства. Теоретичні та науково-практичні аспекти психології. Завдання сучасної психології. Розкриття принципів психології: детермінізм, єдність свідомості і діяльності, розвиток психіки і свідомості в діяльності, системно-структурний, відображення. Методи психології. Основні методи: експеримент та спостереження. Допоміжні методи: анкети, бесіда, інтерв'ю, психологічні тести діагностичні методи, вивчення продуктів діяльності.

Зв'язок психології з іншими науками. Місце психології в системі наукового знання: зв'язок з природничими, гуманітарними та технічними науками. Зв'язок психології з медичними науками: медициною, психіатрією. Зв'язок психології з технічними науками. Використання методів математичної обробки для аналізу результатів психологічного дослідження. Зв'язок психології з гуманітарними науками: мовознавство, літературознавство, суспільствознавство, історія економіка, юриспруденція тощо. Взаємозв'язок психології та педагогіки. Врахування закономірностей психічного розвитку дитини у процесі організації навчально-виховного процесу. Філософські принципи як методологічна основа психологічних досліджень.

Походження та історичний розвиток психіки тварин. Розвиток форм відображення дійсності. Виникнення психіки як результат еволюції матерії. Особливості та види відображення неорганічної матерії. біологічні форми відображення. Подразливість та чутливість як передумови виникнення психіки. Розвиток психіки в філогенезі. Особливості відображення та форми пристосування до середовища

тварин на різних стадіях розвитку психіки: сенсорній перцептивній, інтелектуальній. Спілкування і «мова» тварин: основні види та значення для пристосування до умов середовища. Залежність психіки від середовища і будови органів (ускладнення психічного відображення при ускладненні будови нервової системи).

Походження та історичний розвиток психіки людини. Психологічні теорії філогенезу психіки людини. Умови переходу до вищої форми відображення - людської свідомості: біологічні передумови виникнення людської свідомості; роль праці в виникненні людської свідомості.

Відмінності психіки людини і тварини. Основні властивості психіки людини: умови розвитку та наявність свідомості. Суттєві відмінності психіки людини і тварини: відмінності в емоційній сфері; відмінності мислення; відмінності «мови»; відмінності у виконанні елементарної трудової діяльності; відмінності умов розвитку.

Мозок і психіка. Рефлекторна природа психіки: психофізичні теорії психічного (вчення Декарта, Сеченова); вчення Павлова про рефлекторну природу психічного: умовні та безумовні 5 рефлексів; вчення про дві сигнальні системи. Закони вищої нервової діяльності: іррадіації та концентрації процесів збудження та гальмування, взаємної індукції збудження та гальмування. Закономірності формування динамічних стереотипів. Положення О.Р. Лурії про три блоки мозку і їх основні функції. Взаємодія енергетичного, аналітичного та регуляторного блоків мозку як умова адекватного психічного відображення. Функціональна асиметрія великих півкуль головного мозку.

Свідоме і несвідоме в психічній діяльності людини. Психіка і свідомість. Функції свідомості як вищий рівень психічного відображення Структура свідомості. Патологічні стани свідомості: пригнічення свідомості, затьмарення свідомості, кома. Основні види затьмарення свідомості. Проблема несвідомого в психології. Класифікація несвідомих психічних явищ.

Будова та властивості нервової системи. Будова, функції та види нейронів. Аферентні і еферентні нерви. Центральна нервова система: будова та функції спинного та головного мозку. Відділи кори головного мозку та їх роль у функціонуванні психіки.

Загальна характеристика особистості. Поняття особистості у психології. Розмежування понять «людина», «індивід», «особистість», «суб'єкт». «індивідуальність». Співвідношення біологічного і соціального у структурі особистості: структура особистості за С.Л. Рубінштейном; структура особистості за О.Г. Ковальовим; структура особистості за К.К. Платоновим; структура особистості за А.В. Петровським.

Активність і спрямованість особистості. Активність особистості і її життєва позиція. Основні види активності особистості: адаптивна, неадаптивна, нормативна, наднормативна, над ситуативна. Спрямованість особистості як система мотивів її поведінки. Усвідомлювані мотиви особистості: інтереси, переконання, світогляд. Психологічний зміст та види. Неусвідомлювані мотиви: установки, потяги.

Самосвідомість особистості. Самосвідомість особистості: функції, структура, розвиток. Категорія «Я» в психології. Я-концепція та образ Я. Самооцінка та рівень домагань особистості. Психологічний захист особистості. Механізми психологічного захисту. Активний та пасивний психологічний захист.

Розвиток особистості. Поняття про розвиток. Рушійні сили розвитку особистості. Роль спадковості у розвитку особистості. Становлення особистості в процесі соціалізації. Роль активності у розвитку особистості. Культурно-історична теорія Л.С. Виготського.

Темперамент. Поняття про темперамент. Історичний зміст термінології у вченні про темперамент. Вчення І.П. Павлова про фізіологічні основи темпераменту. Основні психічні властивості, що характеризують темперамент. Психологічні характеристики типів темпераментів: реактивність, активність, пластичність, ригідність, екстраверсія, інтроверсія емоційна збудливість. Роль темпераменту в трудовій і навчальній діяльності.

Характер. Поняття про характер. Структура характеру. Акцентуація рис характеру. Природні і соціальні передумови рис характеру. Формування характеру.

Здібності. Поняття про здібності: визначення здібностей; структура здібностей; загальні спеціальні здібності. Кількісна і якісна характеристика здібностей. Природні передумови здібностей.

Здібності і спадковість. Формування здібностей. Рівні розвитку здібностей: залежність розвитку здібностей від навчання; здібності і інтереси; талант, його походження і структура; геніальність - вищий рівень розвитку здібностей. Здібності і завдання профорієнтації.

Зв'язок властивостей нервової системи та індивідуальних відмінностей. Зв'язок фізіологічного та психологічного в індивідуальних відмінностях людини. Основні властивості нервової системи: сила; врівноваженість; динамічність-рухливість, лабільність. Проблема полярності властивостей нервової системи. Зв'язок властивостей нервової системи зі здібностями.

Діяльність. Активність і діяльність: а) потреба як джерело активності;

б) види потреб. Поняття про діяльність. Відмінність діяльності людини і поведінки тварини. Структура діяльності. Керування дією та контроль за нею. Інтеріоризація та екстеріоризація діяльності. Освоєння діяльності: а) виникнення навичок, їх структура; б) взаємодія навичок; в) виникнення умінь; г) формування звичок.

Спілкування. Поняття про спілкування. Комунікативна сторона спілкування: а) види комунікації; б) мовлення як процес спілкування за допомогою мови, його фізіологічні механізми; в) розвиток мовлення у дітей. Характеристика інтерактивної сторони спілкування. Перцептивна сторона спілкування.

Психологічні механізми сприймання людини людиною. Спілкування і мовлення вчителя. Зворотній зв'язок у спілкуванні. Соціально-психологічний тренінг спілкування і психологічна служба в школі.

Міжособистісні стосунки в групах та колективах. Групи і їх класифікація. Колектив як вища форма розвитку групи. Диференціація в групах і колективах. Інтеграція в групах і колективах. Колектив і колективізм у виховному процесі. Формування колективізму в школі, сім'ї.

Основні види діяльності людини. Ігрова діяльність. Навчальна діяльність. Трудова діяльність.

Увага. Поняття про увагу. Фізіологічні основи уваги: а) вчення І.П. Павлова, О.О. Ухтомського; б) сучасні дослідження фізіології уваги. Види і форми уваги. Структура (властивості) уваги. Розвиток

та виховання уваги.

Відчуття. Поняття про відчуття та сприймання, погляди на природу відчуттів. Рефлекторна природа відчуттів. Загальні властивості і закономірності відчуттів: а) якість, інтенсивність тривалість відчуттів; б) пороги відчуттів; в) явище адаптації; явище синестезії і сенсibilізації; г компенсаторні можливості відчуттів.

Сприймання. Поняття сприймання у психології. Фізіологічні основи сприймання. Характерні особливості сприймання. Сприймання як дія. Спостереження і спостережливість: а) роль моторних компонентів у сприйманні; б) спостереження і умови його ефективності.

Види відчуттів та сприймання. Основні види відчуттів: екстероцептивні, інтероцептивні пропріоцептивні відчуття. Основні види сприймання за модальністю. Сприймання простору. Сприймання руху. Сприймання часу.

Пам'ять. Поняття про пам'ять. Теорії пам'яті. Види пам'яті. Запам'ятовування і його види. Відтворення і його види. Уявлення пам'яті і їх особливості. Забування і збереження.

Мислення. Загальна характеристика мислення. Розумові дії та мислені операції. Форми мислення. Процес засвоєння понять. Процес розв'язування задач.

Уява. Поняття про уяву. Соціальна природа уяви. Фізіологічні особливості процесів уяви.

Процес створення образів уяви: аглютинація, гіперболізація, акцентування, схематизація. Роль уяви в ігровій діяльності дитини і творчій діяльності дорослого.

Індивідуальна особливості процесів пам'яті, мислення, уяви. Індивідуальні особливості в процесах пам'яті. Типи пам'яті. Види мислення та його індивідуальні особливості. Якості розуму. Види уяви та її індивідуальні особливості.

Емоції та почуття. Поняття про почуття та їх роль у практичній та пізнавальній діяльності. Фізіологічні основи почуттів. Теорії емоцій та почуттів у психології: теорія В. Вундта; теорія Джеймса-Ланге; інформаційна теорія П.В. Симонова.

Форми переживання почуттів. Основні форми переживання почуттів: емоційний фон; прості емоції; настрій; афект; стрес.

Основні емоціональні стани та їх зовнішній вираз. Теорія К. Ізарда.

Почуття та особистість. Розвиток емоційної сфери. Почуття і особистість. Вищі почуття та їх види. Розвиток емоційної сфери.

Вираження емоцій у людини та тварини. Принципи аналізу виразних рухів людини та тварини. Виникнення виразних рухів у філогенезі: рухи, що мають вроджені передумови; рухи що попередньо виконувалися довільно. Розвиток виразних рухів у немовлят. Особливості виникнення окремих виразних рухів людини у процесі історичного розвитку.

Поняття про волю. Поняття волю. Основні види дій людини: мимовільні, довільні, вольові. Структура вольового акту: простий вольовий акт; складний вольовий акт.

Вольова регуляція дій людини. Прийняття рішення. Формулювання наміру. Переборення перешкод. Вольове зусилля.

Вольові якості особистості. Поняття про вольові якості особистості. Вольові якості особистості: структура, умови прояву, класифікація. Характеристика основних вольових якостей особистості. Формування вольових якостей.

ДИФЕРЕНЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Диференційно-психологічна парадигма вивчення людини. Предмет та завдання диференціальної психології. Дослідження індивідуальних відмінностей в ранніх психологічних теоріях. Передумови виникнення диференціальної психології: експериментальна психологія і біологія. Основні диференціально-психологічні конструкти. Диференційно-психологічна 3 парадигма у вивченні людини. Організм - тілесний фактор індивідуальності. Індивід - передумова особистості. Особистість - психологічний носій соціальних властивостей. Індивідуальність - інтегральна біопсихосоціальна характеристика людини. Людина як суб'єкт взаємодії зі світом.

Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу. Принципи формального підходу до індивідуальності: принцип ієрархічності; принцип інваріантності; принцип координації; принцип індивідуальної єдності. Компоненти структури індивідуальності. Елементи індивідуальності та їх інтеграція в

цілісну структуру. Ендофактори та екзофактори у детермінації міжіндивідуальної варіативності. Класифікація методів диференційної психології. Загальнонаукові методи. Психогенетичні методи. Методи аналізу документів. Власне психологічні методи. Нормативний напрямок. Поняття про нормальний розподіл даних. Кореляційно-факторний напрямок. Розподіл індивідуальних відмінностей. Особливості нормального розподілу. Відхилення від нормального розподілу. Умови, які впливають на розподіл: вибірка; засоби вимірювання; спеціальні фактори. Проблеми вимірювання ступеня змінюваності.

Взаємодія факторів спадковості і середовища як основна передумова індивідуальних відмінностей. Фактор спадковості як обмежуюча умова розвитку організму. Поняття оточуючого середовища: пренатальне середовище; соціальне середовище. Взаємовплив спадковості і середовища. Найбільш поширені помилкові стереотипи щодо впливу спадковості і середовища: спадковість супроти вродженого; схожість з батьками; успадкування набутих ознак; спадковість, середовище і змінюваність. Поведінка, що не є результатом навчання (тропізми, рефлекс, інстинкти). Тілобудова і поведінка. Селективне виведення. Дослідження нормативів поведінки.

Дослідження структурних факторів у розвитку поведінки. Дослідження впливу на поведінку минулого досвіду. Статистичний аналіз родових відмінностей і схожості. Біологічні аспекти статевої диференціації.

Диференційно-психологічні аспекти темпераменту. Історико-психологічний аналіз поняття темперамент. Типологія темпераменту. Властивості нервової системи як передумова темпераменту. Розвиток темпераменту в контексті психогенетичних і лонгітюдних досліджень. Конституціональні теорії темпераменту. Типологія Е. Кречмера. Типологія У. Шелдона. Вчення І. П. Павлова про чотири типи темпераменту. Психологічні теорії темпераменту. Типологія К. Г. Юнга. Уявлення про темперамент Г. Айзенка. Акцентуації темпераменту за К. Леонгардом. Властивості нервової системи як альтернативу типу ВНД у теорії Теплова-Небиліцина. Структура темпераменту в теорії В. М. Русалова. Сила нервової системи: як

реактивність; як витривалість. Рухливість - інертність і лабільність нервових процесів. Баланс нервових процесів. Статеві-вікові особливості прояву властивостей нервової системи: зміна сили нервової системи; зміна рухливості нервової системи; зміна балансу нервової системи. «Довільні» і «мимовільні» методики вивчення властивостей нервової системи. Спостереження й опитування при дослідженні властивостей нервової системи. Шляхи підвищення надійності діагностики типологічних особливостей проявів властивостей нервової системи.

Здібності та інтелект у структурі індивідуальності. Проблема задатків, здібностей та інтелекту у диференційній психології. Загальні інтелектуальні здібності. Характеристика текстологічних підходів до інтелекту. Стійкість інтелектуальних вимірювань. Інтелект у структурі індивідуальних властивостей. Спадковість і середовище у в детермінації інтелектуальних відмінностей. Критерії та ступені важкості розумової відсталості. Поняття обдарованості таланту і геніальності. Схильність до певного виду діяльності. Співвіднесення схильностей зі здібностями і обдарованістю. Загальні і спеціальні здібності. Зв'язок здібностей і обдарованості зі схильністю до певного виду діяльності. Компенсація здібностей. Діяльність як умова вимірювання здібностей та обдарованості. Методи вивчення феномену геніальності: біографічний аналіз; вивчення випадків; статистичне дослідження; історіометрія; аналіз висновків тесту на визначення розумового коефіцієнту; лонгітюдне дослідження.

Особливості статевих і вікових відмінностей. Статеві відмінності у прояві властивостей нервової системи і темпераменту. Статеві відмінності в емоційній сфері. Відмінності у здібностях чоловіків і жінок. Особистісні відмінності чоловіків і жінок. Гендерні особливості поведінки.

Групові психологічні відмінності. Групові відмінності: методологія і методи дослідження. Статеві відмінності: біологічна еволюція і соціальні традиції. Гендерні стереотипи. Критерії відмінностей між соціальними групами. Етнічна самосвідомість й етнічні переваги. Національний характер.

Диференційно-психологічні аспекти характеру. Місце

характеру у структурі індивідуальності. Характер та інші властивості індивідуальності. Структура характеру. Зв'язок характеру і темпераменту. Поняття про Я-концепцію. Поняття про самооцінку. Основні структурні компоненти характеру. Типологічна модель О. Ф. Лазурського. Типологічна модель Е. Фромма. Типологічна модель Е. Шострома. Типологічна модель К. Леонгарда. Типологічна модель О. Є. Лічко. Типологічна модель П. Б. Ганнушкіна. Психологічні типологічні моделі.

Особистісні фактори поведінкових відмінностей. Особистість: диференційно-психологічний аспект. Концепція особистісних рис. Теорії особистісних факторів. Ієрархічна організація особистості. Формально динамічна модель особистості. Функціональна особистість. Концепція особистісних рис (Г. Олпорт, Г. Айзенк). Теорії особистісних факторів (Р. Кеттелл, Модель Великої П'ятірки). Формально-динамічна модель особистості. Інтра- та інтеріндивідуальний статус особистості. Проблема слабкості індивідуальних відмінностей.

Диференційно-психологічні аспекти навчальної діяльності. Типологічні особливості і успішність виконання різних розумових дій. Типологічні особливості і навчальна діяльність. Індивідуальні детермінанти процесу навчання і шкільна успішність. Пізнавальні стилі в учбовій діяльності. Індивідуальні детермінанти процесу навчання і шкільної успішності. Основні навчальні стратегії. Диференційна психологія навчання. Стилi педагогічної діяльності: емоційно-імпровізаційний; емоційно-методичний; розмірковуюче-імпровізаційний; розмірковуюче-методичний. Стилi спілкування і керівництва вчителями учнів: авторитарний; демократичний; ліберальний. Психолого-педагогічні особливості опитування учнів вчителями з різними стилями керівництва. Адекватність оцінювання вчителями учнів.

Диференційно-психологічні аспекти професійної діяльності. Диференційно-психофізіологічні аспекти становлення професіонала. Монотонна діяльність і типологічні особливості. Діяльність в екстремальних умовах. Стилi професійної діяльності. Інтелектуальна компетентність в процесі здобуття вищої освіти. Вибір професії і тип особистості. Суб'єктивні установки, продуктивність праці й

задоволеність працею. Статеві особливості професійної діяльності. Статеві особливості професійної кар'єри.

Диференційно-психологічні аспекти педагогічної діяльності. Статеві відмінності у навчально-виховній діяльності. Стилі діяльності, що характеризують підготовку вчителя до уроку. Стилі спонукання учнів до навчання. Стилі подачі навчального матеріалу.

ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ

Психофізіологія як наука. Загальні уявлення про будову нервової системи. Предмет вивчення психофізіології. Завдання науки. Функції нервової системи, її структурні відділи Будова нейрона. Види синапсів Поріг подразнення. Основні напрямки еволюції нервової системи.

Методи психофізіологічних досліджень. Реєстрація імпульсної активності нервових клітин. Природа мембранного потенціалу спокою. Умови виникнення потенціалу дії та його фази. Електроенцефалографія. Ритми на ЕЕГ. Магнітоенцефалографія. Позитронно-емісійна томографія мозку. Ядерна магнітна резонансна інтроскопія (ЯМРІ). Окулографія. Електроміографія. Електрична активність шкіри.

Фізіологія сенсорних систем. Поняття «аналізатор», або «сенсорна система». Відділи аналізатора (по Павлову). Загальна схема будови аналізатора. Класифікація рецепторів. Основні функції аналізаторів. Властивості аналізаторів Зоровий аналізатор. Зоровий шлях в мозку людини. Приклади роботи сенсорних систем.

Психофізіологія пам'яті. Біологічна пам'ять.

Філогенетичні рівні організації пам'яті. Теорія часової організації пам'яті Д.Хебба. Енграма. Теорія активної пам'яті Греченко. Процедурна та декларативна пам'ять. Нейронні коди пам'яті. Константа Ліванова. Молекулярні механізми пам'яті. Голографічний принцип роботи мозку.

Психофізіологія емоцій. Емоції - особливий вид психічних процесів. Класифікація емоцій. Функції емоцій та структури мозку, що їх забезпечують. Умови виникнення емоцій у філогенезі. Активність півкуль та знак емоцій. Лицева експресія емоцій у людини. Мозкові механізми емоцій.

Психофізіологія уваги. Роль уваги в навчанні. Теорії фільтра. Характеристики уваги Види уваги та приклади їх прояву. Увага, що спрямована в минуле та майбутнє. Ехоїчна пам'ять та антиципуюча увага. Автоматичні процеси обробки інформації в ЦНС. Орієнтовний рефлекс. Модель Каменана для довільної уваги.

Психофізіологія свідомості та несвідомого. Різні поняття свідомості. Теорія «світлої плями» та «прожектора». Мозкова основа відчуття. Фокуси взаємодії, їх будова та місця локалізації. Свідомість спілкування та мова. Внутрішня мова. Види несвідомих психічних процесів та їх характеристика. Сон. Повільна та швидка фази сну. «Мова» сновидінь та їх основна функція.

Системна психофізіологія. Системна психофізіологія Теорія функціональних систем П.К. Анохіна. Фізіологія гомеостазу. Загальна характеристика функціональної системи та її складові ТФС та поведінка. Системне рішення психофізіологічної проблеми. Завдання системної психофізіології та її роль для психології. Органогенез та системогенез. Системна структура поведінки.

Психофізіологія професійної діяльності. Психофізіологія професійного відбору та профпридатності. Психологічні та психофізіологічні вимоги до професій. Класифікація професій за об'єктом праці. Професограма. Психофізіологічні компоненти працездатності. Крива працездатності та її стадії. Психофізіологічні функціональні стани. Методи оцінювання різних функціональних станів людини.

Будова нервової системи. Нейрон. Функції нервової системи. Види нейронів. Роль нейроглії.

Методи оцінювання фізіологічних станів людини. Основні методи психофізіологічних досліджень. Тестування. Передача та переробка сенсорних сигналів. Аналізатор. Функції аналізаторів. Лабораторна робота «Визначення просторового порогу тактильної чутливості».

Приклади роботи аналізаторних систем. Зоровий аналізатор, його будова. Зоровий шлях в мозку людини. Кольоровий зір.

Психофізіологія пам'яті. Види пам'яті. Теорії організації пам'яті. Лабораторна робота «Визначення об'єму пам'яті при змістовному та випадковому запам'ятовуванні».

Мозкова основа емоцій та уваги. Класифікація емоцій, їх функції. Мозкові структури, що реалізують емоції. Увага, як психофізіологічний механізм. Лабораторна робота «Дослідження уваги за допомогою таблиць Анфімова та кілець Ландольта».

Роль свідомості та несвідомого у поведінці людини. Теорії виникнення свідомості. Індикатори несвідомого сприйняття.

Функціональна асиметрія мозку та несвідоме. Сон та сновидіння.

Теорія функціональних систем. Приклади роботи різних функціональних систем. ТФС та поведінка людини. Завдання системної психофізіології. Тестування.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Поняття чинників психічного розвитку. Проблема органічної та середовищної детермінації психічного розвитку.
2. Самосвідомість особистості та механізми її розвитку.
3. Рушійні сили формування і розвитку особистості.
4. Протиріччя, конфлікти і кризи як чинники розвитку особистості.
5. Активність і діяльність: порівняльний аналіз.
6. Соціалізація та її етапи. Основні механізми процесу соціалізації особистості.
7. Стильові особливості саморегуляції особистості.
8. Властивості нервової системи і спрямованість особистості.
9. Конфлікт як соціально-психологічний феномен. Структура конфлікту. Чинники конфлікту. Динаміка конфлікту. Стратегії поведінки в ситуації конфлікту.
10. Критерії вікової періодизації психічного розвитку. Порівняльний аналіз періодизацій психічного розвитку різних авторів.
11. Індивідуальність як категорія особистості. Теорії індивідуальності. Дослідження індивідуальності.
12. Процедурна і декларативна пам'ять. Нейронно-молекулярні механізми пам'яті.
13. Я-концепція особистості. Типи класифікацій
14. Особливості самовизначення та самоздійснення особистості.
15. Категорія суб'єкта в сучасній психології особистості.
16. Бар'єри життєтворчості та особистісного зростання.
17. Психофізіологія емоцій. Структури „емоційного” мозку. Інтенсивність і знак емоцій.
19. Роль генетичних та середовищних чинників у формуванні індивідуальних рис особистості.
20. Мотивація навчальної діяльності.
21. Мотивація трудової діяльності людини.
22. Самоактуалізація в структурі “Я-концепції” особистості.
23. Формування успішної особистості в процесі професійного навчання.

24. Психологічні особливості ділового спілкування в умовах навчання.
25. Вплив інтро-екстраверсії на самоактуалізацію особистості.
26. Механізм формування властивостей характеру.
27. Самооцінка особистості як фактор формування та розвитку конкурентоспроможності.
28. Розвиток здібностей особистості.. Вирішальна умова розвитку здібностей.
29. Вплив темпераменту на формування рис особистості.
30. Процедурна і декларативна пам'ять. Нейронно-молекулярні механізми пам'яті.
31. Психофізіологія мотивації. Фази розвитку та властивості мотивації. Структурно-функціональна організація мотивації.
32. Теорії емоцій. Емоції, як відбиття актуальної потреби й імовірності її задоволення.
33. Роль лімбічної системи у формуванні емоцій.
34. Психофізіологія свідомості. Основні концепції свідомості. Організація свідомості.
35. Свідомість, спілкування і мовлення. Функції свідомості.
36. Психофізіологія підсвідомого. Поняття підсвідомого у психофізіології.
37. Психічні властивості людини і розвиток її здібностей.
38. Механізми впливу образів уяви на фізіологічні процеси людини.
39. Стрес як функціональний стан; основні теорії стресу; види стресів та подолання наслідків дистресу.
40. Визначення особливостей працездатності; організація праці та профілактика перевтоми.
41. Методи активного психофізіологічного впливу на функціональний стан людини.
42. Функціональне значення сну.
43. Три основні функції мовлення (комунікативна, регулююча, програмуюча).
44. Пропріорецепція. Координація рухів, рухові програми, вироблення рухових навиків.
45. Теоретичні аспекти феномену «адаптації» та «дезадаптації».

46. Захисні механізми як невід'ємна частина структури особистості.

47. Три системи у периферичних органах мовлення (енергетична система, генераторна система, резонаторна).

48. Основні теорії сну в психофізіології: теорії активного та пасивного сну; єдина теорія сну.

49. Особливості мрії як різновиду творчої уяви.

50. Механізми впливу образів уяви на фізіологічні процеси людини.

51. Особливість відчуттів як чуттєвої форми відображення дійсності.

52. Поняття «особистість», «індивід», «індивідуальність», «суб'єкт» як характеристики людини.

53. Розвиток психіки у філогенезі: елементарна чутливість, предметно - перцептивний рівень, інтелект.

54. Поняття розвитку в психології та його базові визначення. Співвідношення понять “активність” і “розвиток” в психології. Співвідношення понять “розвиток” і “формування” в психології.

55. Загальні вимоги до організації і проведення психологічного дослідження.

56. Проективні методи дослідження психіки.

57. Закономірності і форми та сфери психічного розвитку. Критерії оцінювання рівня психічного розвитку.

58. Формування навичок і вмінь у діяльності. Поняття індивідуального стилю діяльності.

59. Протиріччя, конфлікти і кризи як чинники розвитку особистості.

60. Еволюція психічної діяльності. Походження психіки. Проблема природи психіки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Боярчук О. Д. Анатомія та еволюція нервової системи: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2014. 395 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. 3-тє вид. К.: Каравела, 2012. 344 с.
3. Волошина В.В., Волинська Л.В., Савицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія: Практикум: Навч. посіб. К., 2005.
4. Ільїна Н. М. Загальна психологія: теорія та практикум: навч. посібник / Н.М. Ільїна, С.О. Мисник. Суми. Університетська книга, 2011. 352с.
5. Дусавицький О.К. Розвиток особистості у навчальній діяльності. Вид.2. Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2008. 216 с.
6. Занюк С. С. Психологія мотивації: навч. посіб. К., 2002.
7. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. – Житомир, 2006.
8. Зелінська Т. М. Практикум із загальної психології [текст] : навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закл. / Т. М. Зелінська, І. В. Михайлова. К., 2010.
9. Історія психології: від античності до початку XX століття : навч. посібник / Авт-уклад. О. П. Коханова, 2016. НВП «Інтерсервіс» 235с.
https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16139/1/O_Kokhanova_IP_IL.pdf
10. Луценко О.Л. Психофізіологія: прикладні аспекти: навчально-методичний посібник. Харків: ХНУ імені Каразіна, 2011.
11. Мазяр О. В. Диференціальна психологія: модульний курс: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 284 с.
12. Моляко В.О. Психологія творчості. К., 2010.
13. Основи психології та міжособове спілкування: навч. посібник / Л.В. Засекіна, Т.В. Пастрик. К.: ВСВ «Медицина», 2015. 216 с.

14. Москалець В.П. Психологія особистості К.: Центр учбової літератури, 2013. 262 с.
15. Палій А. А. Диференціальна психологія. К., 2010
16. Пашукова Т.І., Допіра А.І., Дьяконов Г.В. Практикум із загальної психології. К., 2000.
17. Психологія. Підручник. Харків, 2012.
<https://www.yakaboo.ua/ua/psihologijapidruchnik-1568311.html>
18. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості: Навч. посібник / Т.М. Татенко. 2-е вид. К.: Каравела, 2013. – 372 с.
19. Рибалка В.В. Теорії особистості у вітчизняній психології навчальний посібник. К., ІПППО АПН України, 2006. 530 с.
20. Роменець В.А. Історія психології ХІХ – початок ХХ століття. К.: Либідь, 2007. 832 с.
21. Скрипченко О. В. Загальна психологія : Хрестоматія : Навчальний посібник / О. В. Скрипченко [та інші]. К. : Каравела, 2007. 640 с.
22. Трофімов Ю. Л. Психологія: Підручник / За ред. Ю. Л. Трофімова; В. В. Рибалка, П. А. Гончарук. 3-тє вид., стереотип. К.: Либідь, 2001. 560 с.
23. Цимбалюк І. М. Загальна психологія. Модульно-рейтинговий курс для студентів вищих навчальних закладів: навчальний посібник / І. М. Цимбалюк, О. Ю. Яницька. 2-е вид. К. : Професіонал, 2004. 304 с.
24. Шадських Ю. Г. Психологія : Короткий навчальний словник : терміни і поняття : Навчальний посібник / Ю. Г. Шадських, В. М. Піча. Львів : Магнолія 2006, 2008. 276 с.

Додаткова література

1. Дрозденко К. С. Загальна психологія у практичному вимірі: Підручник / К. С. Дрозденко. К. : ВД "Професіонал", 2007. 608 с.
2. Іванова О. В. Психологія : вступ до спеціальності : навчальний посібник / О. В. Іванова, Л. М. Москалюк, С. І. Корсун. К. : Центр учбової літератури, 2013. 184 с.

3. Кокун, О.М., & Мельничук, Т.І. (2023). Резилієнс-довідник: практичний посібник. Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/734632> 53.
4. Максименко С. Д. Психологія та педагогіка : підручник / С. Д. Максименко [та ін.] ; за ред. С. Д. Максименка. К. : Видавничий дім "Слово", 2013. 584 с.
5. Матвієнко Л.І. Практикум із загальної психології: Навч. посібник. К., 2008.
6. М'ясоїд П. А. Загальна психологія : Навчальний посібник / П. А. М'ясоїд. 5-ге вид., стер. К. : Вища школа, 2006. 487 с.
7. Несенюк Наталя, Чудаєва Наталія. Олексій Мурашкевич. Травматичні події: психологічна підтримка та самодопомога. Довідник. Рада Європи, 2022. 92 с.
8. Павелків Р. В. Загальна психологія: підручник/ Р. В. Павелків. К. : Кондор, 2009. 576 с.
9. Партико Т. Б. Курс загальної психології. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002.
10. Психологічна служба: підруч. / за наук. ред. В. Г. Панок, А. Г. Обухівська, В. Д. Острова та ін. Київ : Ніка-Центр, 2016. 362 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/705662/1/ps_sluzzba.pdf.

Навчально-методичне видання

**БЕГЕЗА ЛЮДМИЛА ЄВГЕНІВНА
БОНДАР СВІТЛАНА СЕРГІЇВНА
БОРЕЦЬ ОЛЕСЯ АНАТОЛІЇВНА
ЖИТИНСЬКА МАРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА**

Програма фахового вступного іспиту для вступників,
які вступають на навчання для здобуття освітнього ступеня
бакалавра за спеціальністю:
053 Психологія

Відповідальний за випуск Олеся Борець

Академія праці, соціальних відносин та туризму
(АПСВТ)
вул. Кільцева дорога, 3-А. Київ, 03187
Тел./факс (044) 522-49-40